

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2012 M. BIRŽELIO 6 D. NUTARIMO NR. 665 „DĖL VALSTYBĖS TURTINIŲ IR NETURTINIŲ TEISIŲ ĮGYVENDINIMO VALSTYBĖS VALDOMOSE ĮMONĖSE TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ 4 PUNKTO ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, ŠIUO NUTARIMU PATVIRTINTO VALSTYBĖS TURTINIŲ IR NETURTINIŲ TEISIŲ ĮGYVENDINIMO VALSTYBĖS VALDOMOSE ĮMONĖSE TVARKOS APRAŠO 54 PUNKTO ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMU

2015 m. vasario 24 d. Nr. KT7-N3/2015

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Prano Kuonio, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53¹ straipsniais, Teismo posėdyje 2015 m. vasario 17 d. rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 22/2012 pagal pareiškėjos – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-34/2012 ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ 4 punktas neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665 „Dėl Valstybės

turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo 54 punktas tiek, kiek jame nustatyta, kad šiame punkte nurodytomis sąlygomis sprendimus dėl įgaliojimo balsuoti už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, kai valstybei nuosavybės teise priklauso akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 visų balsų, suteikimo turi teisę priimti pats akcijų valdytojas, neprieštarauja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 19 straipsnio 2 daliai.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

Pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymas grindžiamas šiais argumentais.

1. Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – ir Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimas) 4 punkte nustatyta, kada ir kaip valstybės institucijoms iš likviduojamų valstybės valdomų įmonių tenka piniginės lėšos ir kitas valstybės turtas, o tai reiškia, kad šiuo teisiniu reguliavimu nustatyta disponavimo valstybės turto tvarka ir sąlygos. Pagal Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalį valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarką nustato įstatymas. Taigi Vyriausybė sureguliuavo santykius, kuriuos reguliuoti priskirta įstatymų leidėjui, – tokia valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarka, kokia yra nustatyta Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkte, gali būti nustatoma tik įstatymu, todėl šis punktas prieštarauja Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – ir Įstatymas) (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19 straipsnio 2 dalį sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė. Sprendimas dėl įgaliojimo balsuoti už *inter alia* valstybės valdomos įmonės įstatinio kapitalo padidinimą papildomais įnašais susijęs su valstybės turto investavimu, o pagal Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu patvirtinto Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo (toliau – ir Aprašas) 54 punktą tokį sprendimą šiame punkte nurodytomis sąlygomis gali priimti pats valstybės valdomos bendrovės akcijų valdytojas. Taigi, pareiškėjos nuomone, Aprašo 54 punktas tiek, kiek jame nustatyta, kad šiame punkte nurodytomis sąlygomis sprendimus dėl įgaliojimo balsuoti už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, kai valstybei nuosavybės teise priklauso akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 visų balsų, suteikimo turi teisę priimti pats akcijų valdytojas, prieštarauja Įstatymo 19 straipsnio 2 daliai.

II

1. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens – Vyriausybės tuometinio atstovo Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos Įmonių teisės ir viešųjų pirkimų politikos departamento Valstybės valdomų įmonių politikos skyriaus vyriausiojo specialisto Raimondo Stakėno rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai ir Įstatymui. Suinteresuoto asmens atstovo pozicija grindžiama šiais argumentais.

1.1. Remiantis oficialiąja konstitucine doktrina pažymėta, kad pagal Konstituciją Vyriausybė, įgyvendindama Konstitucijoje ir įstatymuose jai nustatytą kompetenciją, sprendžia valstybės valdymo reikalus. Vykdydama įstatymus, Vyriausybė leidžia norminius ir individualius teisės aktus, užtikrina jų vykdymą. Vyriausybės pareiga priimti poįstatyminius aktus, būtinus įstatymams įgyvendinti, kyla tiesiogiai iš Konstitucijos, o esant įstatymų leidėjo pavedimui – ir iš įstatymų.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 5 dalį Vyriausybė, remdamasi įstatymais, disponuoja valstybės turtu, nustato jo valdymo ir naudojimo tvarką. Įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19¹ straipsnyje nustatyta, kad valstybės ir savivaldybių turinės ir neturinės teisės valstybės (savivaldybių) valdomose įmonėse įgyvendinamos Vyriausybės nustatyta tvarka. Taigi pagal įstatymą Vyriausybė turi teisę ir netgi pareigą priimti poįstatyminius aktus valstybės (savivaldybių) turto valdymo srityje.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 24 straipsnio 9 dalyje nustatyta Vyriausybės kompetencija paskirstyti likviduojamos valstybės įmonės turtą. Taigi Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkte įtvirtinta likviduojamų valstybės valdomų įmonių turto paskirstymo tvarka nustatyta vykdam įstatymus, todėl jis neprieštarauja Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

1.2. Įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19 straipsnio 2 dalimi Vyriausybė įgaliota nustatyti tvarką, kuria priimami sprendimai dėl valstybės ir savivaldybių turto investavimo. Tai padaryta Vyriausybės 2007 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. 758 „Dėl Sprendimo investuoti valstybės ir savivaldybių turtą priėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Sprendimai investuoti valstybės turtą priimami vadovaujantis būtent šiais teisės aktais, o ne ginčijama Aprašo 54 punkto nuostata. Akcijų valdytojo sprendimas dėl įgaliojimo balsuoti už įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais visuotiniame akcininkų susirinkime neturėtų būti tapatinamas su sprendimu investuoti valstybės turtą. Todėl ginčijama Aprašo 54 punkto nuostata neprieštarauja Įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19 straipsnio 2 daliai.

2. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovų Ūkio ministerijos Įmonių teisės ir nemokumo politikos departamento direktorės Audronės

Railaitės ir šios ministerijos Teisės taikymo skyriaus vyriausiojo specialisto Pauliaus Snukiškio rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai ir Įstatymui. Šiuose paaiškinimuose remiamasi argumentais, iš esmės tapačiais išdėstytiems R. Stakėno rašytiniuose paaiškinimuose, taip pat pateikiami papildomi paaiškinimai.

Papildomai pažymėta, kad sprendimą dėl valstybės turto investavimo tiek tais atvejais, kai netenkinamos Aprašo 54 punkte nurodytos sąlygos, tiek tais atvejais, kai jos tenkinamos, priima Vyriausybė. Pirmuoju atveju, t. y. kai investuojama į didesnes, nei nurodyta Aprašo 54 punkte, valstybės valdomas įmones, Vyriausybė priima sprendimą dėl įstatinio kapitalo didinimo papildomais įnašais, kuriame kartu sutinka, kad valstybės valdomos bendrovės akcijų valdytojas įgaliotų savo atstovą visuotiniame akcininkų susirinkime balsuoti už jos įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais. Antruoju atveju, kai investuojama į santykinai mažas valstybės valdomas įmones, atitinkančias Aprašo 54 punkte nurodytas sąlygas, atskiras Vyriausybės sprendimas nepriimamas, nes jis yra išreikštas bendro pobūdžio norminiame teisės akte, pavedant įgaliojimo balsuoti už įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais išdavimo procedūras įgyvendinti valstybės valdomos bendrovės akcijų valdytojui. Taip siekiama optimizuoti nedidelių valstybės valdomų bendrovių valdymą ir neapsunkinti Vyriausybės darbo dalyvaujant valstybės valdomų bendrovių neprioritetinių sprendimų priėmimo procedūrose.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

Dėl Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkto atitikties Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui

1. Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. priimtu nutarimu patvirtintame Apraše reglamentuojamos *inter alia* visų valstybės valdomų įmonių valdyme dalyvaujančių valstybės institucijų, įstaigų ir įmonių teisės ir pareigos, valstybės valdomų įmonių valdymo reikalavimai (Aprašo 1, 2 punktai).

Šio nutarimo preambulėje pažymėta, kad jis priimtas vadovaujantis Vyriausybės įstatymo (1998 m. balandžio 28 d. redakcija) 22 straipsnio 5 punktu, pagal kurį Vyriausybė, remdamasi įstatymais, disponuoja valstybės turtu, nustato jo valdymo ir naudojimo tvarką, ir Įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19¹ straipsniu (2006 m. liepos 18 d. redakcija), kuriame nustatyta, kad valstybės ir savivaldybių turtinės ir neturtinės teisės viešosiose įstaigose, akcinėse bendrovėse, uždariosiose akcinėse bendrovėse ir kitos teisinės formos juridiniuose asmenyse įgyvendinamos Vyriausybės nustatyta tvarka.

2. Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkte, kurio atitiktis Konstitucijai tirama

šioje konstitucinės justicijos byloje, nustatyta:

„Vyriausybė nutaria: <...>

4. Nustatyti, kad valstybei tenkančios piniginės lėšos:

4.1. valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, likvidavimo atveju – pervedamos į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą;

4.2. valstybės valdomų įmonių, nenurodytų šio nutarimo 4.1 punkte, – pervedamos į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą;

4.3. turtas, nenurodytas šio nutarimo 4.1 ir 4.2 punktuose, perduodamas valstybės įmonei Valstybės turto fondui, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai nenustato kitaip.“

Taigi ginčijamu Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punktu sureguliuota, kokiam subjektui valstybės valdomų bendrovių ir kitų valstybės valdomų įmonių likvidavimo atveju pervedamos valstybei tenkančios piniginės lėšos, taip pat kokiam subjektui perduodamas visas kitas valstybei tenkantis turtas. Pagal Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punktą valstybės valdomų įmonių, išskyrus valstybės valdomas bendroves, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, likvidavimo atveju valstybei tenkančios piniginės lėšos pervedamos į valstybės biudžetą, o valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, likvidavimo atveju – į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą; tiek valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, tiek kitų valstybės valdomų įmonių likvidavimo atveju visas kitas valstybei tenkantis turtas perduodamas valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

Pažymėtina, kad pagal Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.3 punktą įstatymų leidėjas įstatymu arba Vyriausybė nutarimu gali nustatyti ir kitokį teisinį reguliavimą nei tas, pagal kurį po valstybės valdomų įmonių likvidavimo likęs valstybei tenkantis turtas perduodamas valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

3. Sprendžiant dėl šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijamo teisinio reguliavimo konstitucingumo, svarbu atskleisti ginčijamose nuostatose vartojamų sąvokų turinį.

Pagal Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu patvirtinto Aprašo 3 punktą valstybės valdoma įmonė – tai valstybės įmonė arba valstybės valdoma bendrovė.

Valstybės įmonė – iš valstybės turto įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka valstybei perduota įmonė, kuri nuosavybės teise priklauso valstybei (Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2003 m. gruodžio 16 d. redakcija) 2 straipsnio 1 dalis).

Valstybės valdoma bendrovė – akcinė bendrovė arba uždaroji akcinė bendrovė, kurios

akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei nuosavybės teise (Aprašo 3 punktas).

Vadinasi, valstybės valdomoms įmonėms priskiriamos iš valstybės turto įsteigtos ar valstybei perduotos ir valstybei nuosavybės teise priklausančios įmonės, t. y. valstybės įmonės, taip pat akcinės bendrovės arba uždarnosios akcinės bendrovės, kurių akcijos (dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime) nuosavybės teise priklauso valstybei.

4. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste aktualios ir teisės aktų, kuriais reguliuojami su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo susiję santykiai, taip pat kitų su ginčijamu reguliavimu susijusių teisės aktų nuostatos.

4.1. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 2 straipsnį turto valdymas – teisė įstatymų nustatyta tvarka daryti turtui fizinį ir ūkinį poveikį, turto naudojimas – naudingųjų turto savybių taikymas naudotojo poreikiams tenkinti, disponavimas turtu – teisė turtą parduoti, kitaip perleisti, taip pat išnuomoti, įkeisti arba kitokiu būdu keisti jo teisinę būklę. Pagal Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 10 straipsnį valstybės turtas patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo perduodamas Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu įstatymai nenustato kitaip; valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja juo centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas, valstybės institucijos, Lietuvos bankas, valstybės įmonės, įstaigos ir organizacijos (1, 2 dalys).

Ginčijamą Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punktą aiškinant kartu su šiomis Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) nuostatomis pažymėtina, kad šiame punkte nėra nustatyta, kaip turėtų būti valdomos (t. y. joms daromas fizinis ir ūkinis poveikis), naudojamos (taikomos naudotojo poreikiams tenkinti) po valstybės valdomų įmonių likvidavimo likusios valstybei tenkančios piniginės lėšos ir kitas valstybei tenkantis turtas. Šiame punkte įtvirtinta norma sietina su teisės disponuoti turtu teisiniu reguliavimu, tačiau šios teisės įgyvendinimas pagal pareiškėjo ginčijamą nuostatą nelemia turto savininko pasikeitimo, teisės į turtą suvaržymo ar esminio (reikšmingo) tokio turto teisinės būklės pasikeitimo.

4.2. Pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo (2008 m. lapkričio 14 d. redakcija) 2 straipsnio 15 dalį, 3 straipsnio 2, 3 dalis (2012 m. spalio 17 d. redakcija) valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto pajamas sudaro *inter alia* pajamos iš į šio fondo apskaitą įtraukto turto (t. y. valstybei nuosavybės teise priklausančių materialiuju, nematerialiuju ir finansiniu vertybiu, įgytu fondo lėšomis ar gautu iš kitu subjektu neatlygintinai) ir šio fondo administravimo įstaigu pajamos, tiesiogiai nesusijusios su socialiniu draudimu (palūkanos, dividendai, pajamu, gautinu pardavus ilgalaiki materialiuju turtu, dalis, viršijanti jo likutinę vertę, ir kt.). Kitaip tariant, pagal šį teisinį reguliavimą pajamos, gautos *inter*

alia iš valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, yra Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto pajamų dalis.

Pažymėtina ir tai, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo apskaitoje esantis turtas yra valstybės nuosavybė, patikėjimo teise valdoma, naudojama ir disponuojama *inter alia* šio fondo valdybos (Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (2004 m. lapkričio 4 d. redakcija) 19 straipsnio 2 dalis (2013 m. birželio 25 d. redakcija)).

Ginčijamą Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.1 punkto nuostatą, kuria sureguliuota, kokiam subjektui valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, likvidavimo atveju pervedamos valstybei tenkančios pinigines lėšas, aiškinant kartu su minėtomis Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo (2008 m. lapkričio 14 d. redakcija) nuostatomis pažymėtina, kad ginčijama Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.1 punkto nuostata nėra nustatytas kitoks teisinis reguliavimas nei nustatytasis įstatyme: tiek pajamos iš valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, tiek tokių bendrovių likvidavimo atveju valstybei tenkančios pinigines lėšas patenka į šio fondo biudžetą.

4.3. Minėta, kad Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.3 punkte nustatyta, jog valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, ir kitų valstybės valdomų įmonių likvidavimo atveju visas valstybei tenkantis turtas, išskyrus pinigines lėšas, perduodamas valstybės įmonei Valstybės turto fondui, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai ar Vyriausybės nutarimai nenustato kitaip. Pažymėtina, kad šia nuostata reguliuojama, kokiam subjektui visų valstybės valdomų įmonių – valstybės įmonių ir akcinių bendrovių arba uždaryjū akcinių bendrovių, kurių akcijos (dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime) nuosavybės teise priklauso valstybei, likvidavimo atveju perduodamas valstybei tenkantis turtas, išskyrus valstybei tenkančias pinigines lėšas.

4.3.1. Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2003 m. gruodžio 16 d. redakcija) 24 straipsnio (2014 m. liepos 17 d. redakcija) 10 dalyje *inter alia* nustatyta, kad, patenkinus visus likviduojamos valstybės įmonės kreditorių reikalavimus, likęs turtas perduodamas valstybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, jeigu Vyriausybė nenutaria kitaip.

Taigi šia Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2003 m. gruodžio 16 d. redakcija) 24 straipsnio (2014 m. liepos 17 d. redakcija) 10 punkto nuostata įstatymų leidėjas nustatė, kad Vyriausybė gali nutarti, jog, patenkinus visus likviduojamos valstybės įmonės kreditorių reikalavimus, likęs turtas perduodamas ir kitam subjektui, ne valstybės įmonės savininko teises ir

pareigas įgyvendinančiai institucijai.

Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.3 punktą aiškinant kartu su Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2003 m. gruodžio 16 d. redakcija) 24 straipsnio (2014 m. liepos 17 d. redakcija) 10 punktu pažymėtina, kad Vyriausybė, 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.3 punkte nustatydamą teisinį reguliavimą, pasinaudojo įstatymų leidėjo jai suteiktu įgaliojimu nustatyti, kokiam subjektui, patenkinus visus kreditorių reikalavimus, perduodamas likęs likviduojamos valstybės įmonės turtas, išskyrus pinigines lėšas: ji nustatė, kad toks turtas perduodamas ne valstybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, o valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

4.3.2. Akcinių bendrovių arba uždaryjū akcinių bendrovių turtines teises reguliuoja Akcinių bendrovių įstatymo (2003 m. gruodžio 11 d. redakcija) nuostatos.

Pagal šio įstatymo 15 straipsnio (2008 m. gegužės 15 d. redakcija) 1 dalies 6 punktą, 73 straipsnio 13 dalį akcininkai turi teisę gauti likviduojamos bendrovės turto dalį; atsiskaičius su likviduojamos bendrovės kreditoriais, likęs likviduojamos bendrovės turtas padalijamas akcininkams proporcingai jiems nuosavybės teise priklausančių akcijų nominaliai vertei; analogiškai dalijamas ir vėliau išaiškėjęs bendrovės turtas.

Taigi likvidavus akcinę bendrovę arba uždaryją akcinę bendrovę, kurios akcijos (dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime) nuosavybės teise priklausė valstybei, likęs turtas, proporcingas valstybės turėtų akcijų nominaliai vertei, atitenka valstybei.

4.3.3. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal 2014 m. kovo 20 d. priimto Lietuvos Respublikos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymo 12 straipsnį valstybės įmonė Valstybės turto fondas buvo reorganizuota prijungimo būdu ir prijungta prie valstybės įmonės Turto banko; po reorganizavimo veikianti įmonė, kuriai perėjo visos reorganizuojamos valstybės įmonės Valstybės turto fondo teisės ir pareigos ir 2014 m. rugsėjo 30 d. patikėjimo teise valdytas valstybės turtas, yra centralizuotai valdomo valstybės turto valdytoja. Vienas iš šios įmonės steigimo tikslų – įgyvendinti centralizuotą valstybės nekilnojamojo turto valdymą (3 straipsnio 4 dalis). Jos savininko teises įgyvendina Vyriausybė (3 straipsnio 2 dalis). Kaip minėta, pagal Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 10 straipsnio 2 dalį centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas patikėjimo teise valdo, naudoja valstybės turtą ir disponuoja juo.

Taigi ginčijamą Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.3 punkto nuostatą aiškinant kartu su paminėtomis Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymo nuostatomis pažymėtina, kad valstybės valdomų įmonių likvidavimo atveju valstybei tenkantis turtas, išskyrus pinigines lėšas, perduodamas valstybės įmonei, centralizuotai valdančiai visą valstybei priklausančią nekilnojamąjį turtą, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai ar Vyriausybės nutarimai nenustato

kitaip.

5. Minėta, kad šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkto nuostatų atitiktis Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

6. Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas.

6.1. Aiškindamas šią nuostatą, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad ji reiškia, jog reguliuoti valstybės įmonių veiklos, valstybės turimų akcijų akcinėse bendrovėse tvarkymo ir kitus su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo susijusius klausimus yra pavesta įstatymų leidėjui; jis gali pasirinkti šio reguliavimo teisinės priemones, kiek tai neprieštarauja Konstitucijai; nustatyti, kaip reguliuoti valstybės turto valdymą, naudojimą ar disponavimą juo, yra Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų leidėjo teisė, ir tik Konstitucija apibrėžia šios teisės ribas (1996 m. sausio 24 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad „santykiai, atsirandantys valdant valstybės turtą, juo naudojantis ir disponuojant, reguliuotini tik įstatymu“ (1996 m. sausio 24 d. nutarimas), kad „tik įstatymų leidėjas gali nustatyti valstybės lėšų panaudojimo formą“ (1996 m. vasario 28 d. nutarimas), „tik įstatymų leidėjas gali nustatyti disponavimo valstybinio turto <...> būdus ir sąlygas“ (1996 m. spalio 22 d. nutarimas). Vyriausybės kompetenciją šioje srityje apibrėžia įstatymai (1997 m. birželio 17 d. nutarimas). Taigi iš Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies nuostatos „valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas“ įstatymų leidėjui kyla pareiga visus svarbiausius valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo santykių elementus nustatyti įstatymu (2005 m. rugpjūčio 23 d. nutarimas).

6.2. Pažymėtina, kad šios oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos negali būti aiškinamos kaip reiškiančios, esą visi valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo santykiai turi būti reguliuojami tik įstatymu – Vyriausybė, kiti teisėkūros subjektai pagal savo kompetenciją šiuos santykius gali reguliuoti ir poįstatyminiais teisės aktais, kurie yra grindžiami įstatymu ir nekonkuruoja su juo. Tačiau pagal Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalį tik įstatymų leidėjas gali nustatyti svarbiausius valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisių turinio elementus.

7. Kaip ne kartą yra konstatuota, Vyriausybės pareiga priimti poįstatyminius aktus, būtinus įstatymams įgyvendinti, kyla iš Konstitucijos, o esant įstatymų leidėjo pavedimui – ir iš įstatymų (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2001 m. spalio 30 d., 2006 m. gegužės 31 d., 2011 m. birželio 9 d. nutarimai). Svarbu, kad poįstatyminius teisės aktus Vyriausybė priimtų neviršydamą savo įgaliojimų ir kad šie teisės aktai neprieštarautų Konstitucijai ir įstatymams (Konstitucinio Teismo 2001 m. gruodžio 18 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d., 2012 m. spalio 24 d. nutarimai); jeigu

Vyriausybės nutarimuose nustatytas teisinis reguliavimas konkuruotų su nustatytoju įstatymuose arba nebūtų grindžiamas įstatymais, būtų pažeisti konstitucinis teisinės valstybės principas ir Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktas, pagal kurį Vyriausybė *inter alia* vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 31 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d. nutarimai).

8. Pareiškėjos abejonės dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui grindžiamos tuo, kad Vyriausybė, 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkte nustatydama, kada ir kaip valstybės institucijoms iš likviduojamų valstybės valdomų įmonių tenka piniginės lėšos ir kitas valstybės turtas, sureguliuo, pasak pareiškėjos, santykius, kuriuos reguliuoti priskirta įstatymų leidėjui, – tokia valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarka, kokia yra nustatyta Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkte, gali būti nustatoma tik įstatymu.

9. Sprendžiant, ar Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkto nuostatos neprieštarauja Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– aiškindamas Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies nuostatą, kad valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad ji reiškia, jog tik įstatymų leidėjas gali nustatyti valstybės lėšų panaudojimo formą, disponavimo valstybiniu turtu būdus ir sąlygas; šios nuostatos nereiškia, kad Vyriausybė pagal savo kompetenciją negali reguliuoti valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo santykių poįstatyminiais teisės aktais, kurie yra grindžiami įstatymu ir nekonkuruoja su juo; pagal Konstituciją Vyriausybė turi pareigą priimti poįstatyminius aktus, būtinus įstatymams įgyvendinti;

– iš Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies nuostatos įstatymų leidėjui kyla pareiga visus svarbiausius valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisių turinio elementus nustatyti įstatymu.

9.1. Minėta, kad Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punktu nustatyta, jog valstybės valdomų įmonių, išskyrus valstybės valdomas bendroves, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, likvidavimo atveju valstybei tenkančios piniginės lėšos pervedamos į valstybės biudžetą, o valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, likvidavimo atveju – į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą; tiek valstybės valdomų bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, tiek kitų valstybės valdomų įmonių likvidavimo atveju visas kitas valstybei tenkantis turtas, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai ar Vyriausybės nutarimai nenustato kitaip, perduodamas valstybės įmonei Valstybės turto fondui, vėliau

reorganizuotam į valstybės įmonę Turto banką, centralizuotai valdantį visą valstybei priklausantį turtą. Minėta ir tai, kad tame punkte nėra nustatyta, kaip turėtų būti valdomos, naudojamos po valstybės valdomų įmonių likvidavimo likusios lėšos ir kitas turtas, o teisės disponuoti valstybės turtu įgyvendinimas pagal ginčijamą nuostatą nelemia turto savininko pasikeitimo, teisės į turtą suvaržymo ar esminio (reikšmingo) tokio turto teisinės būklės pasikeitimo.

9.2. Taigi Vyriausybė 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punktu nereguliavo valstybės turto valdymo ar naudojimo, nenustatė svarbiausių disponavimo valstybės turtu teisių turinio elementų, kurie pagal Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalį gali būti nustatyti tik įstatymu.

Atvirksčiai, ginčijamu teisiniu reguliavimu nustatyta, kad visų valstybės valdomų įmonių – tiek tų, kurioms įsteigti (įsigyti) buvo panaudotas valstybės turtas, tiek tų, kurių akcijas (dalį akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime) valdė valstybė, – likvidavimo atveju valstybei tenkantis turtas lieka valstybės nuosavybė, neapibrėžiant jo panaudojimo formos, disponavimo juo būdų ir sąlygų: valstybei tenkančios piniginės lėšos, kurios *inter alia* buvo panaudotas steigiant (įsigyjant) valstybės įmonę ar įsigyjant atitinkamos akcinės bendrovės arba uždarosios akcinės bendrovės akcijų, valstybės valdomos įmonės likvidavimo atveju grąžinamos į valstybės biudžetą (bendrovių, kurių valstybei priklausančias akcijas patikėjimo teise valdė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, likvidavimo atveju – į šio fondo biudžetą (minėta, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo apskaitoje esantis turtas yra valstybės nuosavybė)), o kitas likęs turtas, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai ar Vyriausybės nutarimai nenustato kitaip, perduodamas centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, patikėjimo teise valdančiam, naudojančiam valstybės nuosavybėje esantį turtą ir disponuojančiam juo įstatymo nustatyta tvarka; taigi valstybei priklausančio turto savininkas nesikeičia – juo lieka valstybė.

9.3. Vadinasi, Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punkte nėra nustatyti svarbiausi valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisių turinio elementai, kuriuos pagal Konstituciją gali nustatyti tik įstatymų leidėjas. Vyriausybė, nustatydamą ginčijamą teisinį reguliavimą, neviršijo savo įgaliojimų reguliuoti valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo santykius poįstatymiais teisės aktais, nenustatė teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytoju įstatymuose, todėl nėra pagrindo teigti, kad buvo pažeista Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

10. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4 punktas neprieštarauja Konstitucijos 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

11. Pažymėtina, kad Vyriausybė, vadovaudamasi savo 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.3 punkto nuostata, pagal kurią ji nutarimu gali nustatyti kitokį teisinį reguliavimą nei tas, pagal kurį po valstybinių įmonių likvidavimo likęs turtas perduodamas valstybės įmonei Valstybės turto

fondui, kaip tai numatyta ginčijamame Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo 4.3 punkte, pagal Konstituciją, *inter alia* jos 128 straipsnio 2 dalį, konstitucinį teisinės valstybės principą, negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas įstatymu ar konkuruotų su juo, *inter alia* kuriuo būtų nustatyti svarbiausi valstybės turto valdymo, naudojimo ar disponavimo juo teisių turinio elementai, disponavimo valstybiniu turtu būdai ir sąlygos.

II

Dėl Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu patvirtinto Aprašo 54 punkto atitikties Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymui

1. Pareiškėja – Seimo narių grupė ginčija *inter alia* Aprašo 54 punkto tiek, kiek jame nustatyta, kad šiame punkte nurodytomis sąlygomis sprendimus dėl įgaliojimo balsuoti už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, kai valstybei nuosavybės teise priklauso akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 visų balsų, suteikimo turi teisę priimti pats akcijų valdytojas, atitiktį Įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19 straipsnio 2 daliai (2009 m. liepos 21 d. redakcija).

1.1. Įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19 straipsnio 2 dalyje (2009 m. liepos 21 d. redakcija) *inter alia* buvo nustatyta: „Sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė. <...> Prieš priimant atitinkamą sprendimą, būtina jį ekonomiškai ir socialiai pagrįsti. <...>“

Seimas 2014 m. kovo 25 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 pakeitimo įstatymą, įsigaliojusį 2014 m. spalio 1 d., kuriuo Įstatymą (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) išdėstė nauja redakcija.

Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalyje *inter alia* nustatyta: „Sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė. <...> Prieš priimant atitinkamą sprendimą, subjektas, teikiantis siūlymą dėl investavimo, privalo tą siūlymą ekonomiškai ir socialiai pagrįsti. <...>“

Palyginus Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju Įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 19 straipsnio 2 dalyje (2009 m. liepos 21 d. redakcija) matyti, kad, Įstatymą (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) išdėstė nauja redakcija, teisinis reguliavimas, atitikties kuriam požiūriu šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijamos Aprašo 54 punkto nuostatos, yra nustatytas Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalyje.

1.2. Pažymėtina ir tai, kad Vyriausybė 2014 m. spalio 15 d. priėmė nutarimą Nr. 1101 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, kuris įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d. Šio nutarimo 1.4, 1.5 punktais buvo atitinkamai

pakeisti pareiškėjo ginčijamo Aprašo 54 punkto 54.1, 54.2 papunkčiai, juose nurodytas sumas išdėstant eurai. Teisinis reguliavimas pareiškėjo ginčijamu aspektu nepakito.

1.3. Taigi šioje konstitucinės justicijos byloje Konstitucinis Teismas tirs Aprašo 54 punkto (2014 m. spalio 15 d. redakcija) tiek, kiek ginčija pareiškėja, atitiktį Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 daliai.

2. Aprašo 54 punkte (2014 m. spalio 15 d. redakcija), esančiame Aprašo XV skyriuje, kuriuo reglamentuojamas valstybės, kaip akcininkės, turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimas valstybės valdomose bendrovėse, nustatyta:

„54. Sprendimus dėl įgaliojimo balsuoti Aprašo 53 punkte nurodytais valstybės valdomos bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkės klausimais suteikimo turi teisę priimti pats akcijų valdytojas, jeigu bent 2 valstybės valdomos bendrovės rodikliai nesiekia tokių reikšmių:

54.1. įstatinis kapitalas – 145 tūkst. (vienas šimtas keturiasdešimt penki tūkstančiai) eurų;

54.2. metų pardavimo grynosios pajamos – 145 tūkst. (vienas šimtas keturiasdešimt penki tūkstančiai) eurų;

54.3. vidutinis metinis darbuotojų skaičius – 50.“

Taigi pagal Aprašo 54 punktą (2014 m. spalio 15 d. redakcija) santykinai mažų valstybės valdomų bendrovių (atitinkančių du iš trijų nurodytų kriterijų – turėti mažesnę nei 145 tūkst. eurų įstatinį kapitalą, nesiekti 145 tūkst. eurų metų pardavimo grynujų pajamų, turėti vidutiniškai mažiau nei 50 darbuotojų per metus) akcijų valdytojas turi teisę pats priimti sprendimą dėl įgaliojimo balsuoti suteikimo Aprašo 53 punkte nurodytais klausimais.

3. Aprašo 53 punkte, į kurį daroma nuoroda pareiškėjo ginčijamu teisiniu reguliavimu, nustatyta:

„53. Tik vadovaudamasis Vyriausybės priimtais nutarimais dėl konkrečios valstybės valdomos bendrovės, akcijų valdytojas gali suteikti įgaliojimus balsuoti:

53.1. už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, kai valstybei nuosavybės teise priklauso akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 visų balsų;

53.2. dėl tokių darbotvarkės klausimų, jeigu akcijos suteikia ne mažiau kaip 2/3 visų balsų:

53.2.1. likviduoti valstybės valdomą bendrovę, jeigu jai neiškelta bankroto byla;

53.2.2. atšaukti valstybės valdomos bendrovės likvidavimą, jeigu sprendimą likviduoti valstybės valdomą bendrovę buvo priėmęs visuotinis akcininkų susirinkimas;

53.2.3. reorganizuoti valstybės valdomą bendrovę, nurodžius reorganizavimo būdą, ar atlikti atskyrimo procedūras tokios valstybės valdomos bendrovės atžvilgiu;

53.2.4. pertvarkyti valstybės valdomą bendrovę, nurodžius juridinio asmens, į kurį bus pertvarkoma valstybės valdoma bendrovė, teisinę formą.“

Taigi Aprašo 53 punkte nustatyta, kad *inter alia* dėl valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimo papildomais įnašais, kai valstybei nuosavybės teise priklauso akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 visų balsų (53.1 punktas), akcijų valdytojas gali suteikti įgaliojimus balsuoti tik vadovaudamasis Vyriausybės priimtais nutarimais dėl konkrečios valstybės valdomos bendrovės.

4. Aprašo 54 punkte (2014 m. spalio 15 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą aiškinant kartu su Aprašo 53 punktu pažymėtina, kad Aprašo 54 punkte (2014 m. spalio 15 d. redakcija) nustatyta, jog pagal dydį arba vykdomos veiklos apimtį santykinai mažos valstybės valdomos bendrovės (t. y. atitinkančios du iš trijų Aprašo 54 punkte nurodytų kriterijų: turėti mažesnę nei 145 tūkst. eurų įstatinį kapitalą, nesiekti 145 tūkst. eurų metų pardavimo grynujų pajamų, turėti vidutiniškai mažiau nei 50 darbuotojų per metus) akcijų valdytojas (valstybės institucija, Vyriausybės nutarimu įgaliota valdyti atitinkamą bendrovę) sprendimą dėl įgaliojimo balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, t. y. klausimu, numatytu Aprašo 53.1 punkte, turi teisę priimti pats, t. y. tokiu atveju nebūtina, kad Vyriausybė šiuo klausimu priimtų nutarimą. Tai reiškia, kad sprendimą dėl tokios valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimo papildomais įnašais turi teisę priimti valstybės valdomos bendrovės akcijų valdytojas, bet ne Vyriausybė.

5. Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsniu, kurio 2 dalies nuostatų atitikties požiūriu pareiškėja ginčija Aprašo 54 punktą (2014 m. spalio 15 d. redakcija), reglamentuojamas valstybės ir savivaldybės turto investavimas. Šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta *inter alia* tai, kad valstybės turto investavimas – tai valstybei nuosavybės teise priklausančio turto, kaip įnašo, perdavimas *inter alia* didinant akcinės bendrovės arba uždarnosios akcinės bendrovės įstatinį kapitalą, jei valstybė yra jų dalyvė.

Minėta, kad Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalyje *inter alia* nustatyta:

„2. Sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė. <...> Prieš priimant atitinkamą sprendimą, subjektas, teikiantis siūlymą dėl investavimo, privalo tą siūlymą ekonomiškai ir socialiai pagrįsti. <...>“

Taigi Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalyje *expressis verbis* įtvirtintas subjektas, turintis teisę priimti sprendimą dėl valstybei priklausančio turto investavimo, – Vyriausybė.

Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalį aiškinant kartu su šio straipsnio 1 dalies 2 punktu pažymėtina, kad sprendimą dėl valstybei priklausančio turto investavimo papildomais įnašais didinant akcinės bendrovės arba uždarnosios akcinės bendrovės įstatinį kapitalą gali priimti Vyriausybė.

6. Pareiškėjos abejonės dėl ginčijamo teisinio reguliavimo teisėtumo grindžiamos tuo, kad sprendimas dėl įgaliojimo balsuoti už valstybės valdomos įmonės įstatinio kapitalo padidinimą papildomais įnašais susijęs su valstybės turto investavimu, o sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo turėtų priimti Vyriausybė. Taigi Vyriausybės nutarimu patvirtinto Aprašo nuostatomis nustatytas kitoks teisinis reguliavimas nei įtvirtintasis Įstatyme.

7. Sprendžiant dėl Aprašo 54 punkto (2014 m. spalio 15 d. redakcija) tiek, kiek jį ginčija pareiškėja, atitikties Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė, pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog pagal Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalį valstybės turto investavimas turi būti grindžiamas įstatymu, kuriame turi būti įtvirtinta: valstybės turto investavimo kriterijai, sąlygos, taip pat subjektai, turintys teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto investavimo (2003 m. rugsėjo 30 d., 2005 m. liepos 8 d., 2007 m. lapkričio 23 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai); tačiau tai, kad valstybės turto investavimo kriterijai, sąlygos, subjektai, turintys teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto investavimo, turi būti nustatyti tik įstatymu, nereiškia, kad Vyriausybė, kiti teisėkūros subjektai pagal savo kompetenciją valstybės turto santykių negali reguliuoti ir poįstatyminiais teisės aktais (pavyzdžiui, nustatyti valstybės turto investavimo tvarkos, procedūrų), kurie yra grindžiami įstatymu ir nekonkuruoja su juo (2009 m. kovo 2 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad pagal Konstituciją Vyriausybė, leisdama teisės aktus, turi laikytis galiojančių įstatymų; Vyriausybės teisės aktuose negali būti nustatyta tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytoju įstatymuose; jeigu Vyriausybės nutarimuose nustatytas teisinis reguliavimas konkuruotų su nustatytoju įstatymuose ar nebūtų grindžiamas įstatymais, būtų pažeistas konstitucinis teisinės valstybės principas, suponuojantis teisės aktų hierarchiją, taip pat Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktas, pagal kurį Vyriausybė vykdo *inter alia* įstatymus (2007 m. gegužės 23 d., 2013 m. lapkričio 6 d., 2013 m. gruodžio 11 d. nutarimai).

7.1. Minėta, kad pagal Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalį sprendimą dėl valstybei priklausančio turto investavimo papildomais įnašais didinant akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės įstatinį kapitalą priima Vyriausybė.

Minėta ir tai, kad Aprašo 54 punkte (2014 m. spalio 15 d. redakcija) nustatyta, jog pagal dydį arba vykdomos veiklos apimtį santykinai mažos valstybės valdomos bendrovės (t. y. atitinkančios du iš trijų Aprašo 54 punkte nurodytų kriterijų: turėti mažesnę nei 145 tūkst. eurų įstatinį kapitalą, nesiekti 145 tūkst. eurų metų pardavimo grynujų pajamų, turėti vidutiniškai mažiau nei 50 darbuotojų per metus) akcijų valdytojas (valstybės institucija, Vyriausybės nutarimu įgaliota valdyti atitinkamą bendrovę) sprendimą dėl įgaliojimo balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, t. y. klausimu,

numatytu Aprašo 53.1 punkte, turi teisę priimti pats, t. y. tokiu atveju nebūtina, kad Vyriausybė šiuo klausimu priimtų nutarimą; tai reiškia, kad sprendimą dėl tokios valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimo papildomais įnašais turi teisę priimti valstybės valdomos bendrovės akcijų valdytojas, bet ne Vyriausybė.

Taip pat minėta, kad valstybės turto investavimas – tai valstybei nuosavybės teise priklausančio turto, kaip įnašo, perdavimas *inter alia* didinant akcinės bendrovės arba uždarnosios akcinės bendrovės įstatinį kapitalą, jei valstybė yra jų dalyvė.

7.2. Vadinasi, Vyriausybė, Aprašo 54 punkte (2014 m. spalio 15 d. redakcija) nustačiusi kitokį subjektą, turintį teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto investavimo, nei numatyta Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalyje, nustatė kitokį teisinį reguliavimą nei nustatytasis Įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalyje.

7.3. Taigi Vyriausybė, Aprašo 54 punkte (2014 m. spalio 15 d. redakcija) nustačiusi, kad sprendimą dėl valstybės turto investavimo turi teisę priimti kitas subjektas, nei numatyta įstatyme, nesilaikė iš Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies kylančio reikalavimo poįstatyminiiais teisės aktais nustatyti tokį valstybės turto investavimo teisinį reguliavimą, kuris būtų grindžiamas įstatymu, kuriame įtvirtinti *inter alia* subjektai, turintys teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto investavimo, taip pat iš Konstitucijos 94 straipsnio 2 punkto, konstitucinio teisinės valstybės principo kylančio reikalavimo nenustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytuoju įstatymuose arba nebūtų grindžiamas jais.

8. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu patvirtinto Aprašo 54 punktas (2014 m. spalio 15 d. redakcija) tiek, kiek jame nustatyta, kad sprendimus dėl įgaliojimo balsuoti už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, kai valstybei nuosavybės teise priklauso akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 visų balsų, suteikimo turi teisę priimti pats akcijų valdytojas, jeigu bent 2 valstybės valdomos bendrovės rodikliai nesiekia šiame punkte nurodytų reikšmių, prieštarauja Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktui, 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 53¹, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse

tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 67-3394) 4 punktas neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 67-3394) patvirtinto Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo 54 punktas (2014 m. spalio 15 d. redakcija, TAR, 2014, Nr. 2014-14317) tiek, kiek jame nustatyta, kad sprendimus dėl įgaliojimo balsuoti už valstybės valdomos bendrovės įstatinio kapitalo didinimą papildomais įnašais, kai valstybei nuosavybės teise priklauso akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 visų balsų, suteikimo turi teisę priimti pats akcijų valdytojas, jeigu bent 2 valstybės valdomos bendrovės rodikliai nesiekia šiame punkte nurodytų reikšmių, prieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktui, 128 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2014 m. kovo 25 d. redakcija) 22 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Dainius Žalimas